

Nr 1 1999 Årg 13

»Lev nu bara
på ett sätt som är
värdigt Kristi
evangelium»
(Fil 1:27)

Det eviga ordet

»Gräs torkar bort, blomster vissnar, men vår Guds ord
förblir i evighet» (Jesaja 40:8).

Om mänsklig visdom och styrka var allt vi hade att bygga vårt liv och vårt hopp på, då skulle vi verkligen vara ynkliga varelser. Vi skulle ägna vårt liv åt att frenetiskt försöka få ut så mycket som möjligt av det som världen har att erbjuda. Varje motgång skulle bli en tragedi. Vi skulle vara fruktansvärt rädda för döden och inte äga något som helst hopp om ett kommande liv. Vi skulle inte ha någon varaktig tröst, frid eller glädje. Med en röst lika allvarlig som en begravningsklockas klämtande återger Jesaja den oemotsägliga sanning som sammanfattar allt mänskligt liv: »Allt kött är gräs /.../ Gräs torkar, blomster vissnar.» »All jordens glädje likt en fläkt förgår. Här ingenting beständighet ju har», skriver psalmförfattaren.

Vilken härligt tröst det är när Herren själv förvissar oss om att det finns något som är viktigare än all makt och alla tillgångar i den här världen. Så underbart att höra att det i denna värld där allt förgår finns något som lever och består i evighet. Detta något är Guds ord i den heliga Skrift. Världen skapades genom Herrens ord. Allting uppehålls genom hans mäktiga ord. Och genom det levande ordet blir hjärtan omvända från synd till förlåtelse och liv i Jesus Kristus. Guds ord förändras inte. Det består i evighet.

De som grundar sin tro och sitt hopp på ordet kommer inte på skam. I förtröstan på ordet möter de troende framtiden utan rädsla. Livets tragedier och motgångar rubbar dem inte. Ordet försäkrar dem varje dag om att de äger förlåtelse för sina synder, frid med Gud och evig glädje. Guds löften gav tröst, förlåtelse och befrielse åt Israels folk. Idag ger samma ord tröst och frid åt oss var och en personligen.

Du kan fråga vilken pastor som helst och han kommer att svara dig att den största glädjen av alla är förmånen att få ge Guds oföränderliga ord, det enda nödvändiga, till människor i alla livssituationer. Det eviga ordet ger syndernas förlåtelse till bedrövade syndare vare sig de är unga eller gamla, frid till dem som söker en mening med livet, tröst till de sjuka och hopp till de döende. Men att räcka människor Guds ord är inte förbehållet pastorn. Kristus har gett sitt ord till alla troende, en dyrbara gåva att äga och dela med sig av intill hans återkomst. Låt oss alla alltid hålla oss till, förbli i och med glädje dela med oss av den eviga Sanningens ord!

O Herre, bevara bland oss denna dyrbara skatt – ditt eviga ord. Amen.

BIBEL OCH BEKÄNNELSE

Officiellt organ för Lutherska Bekännelsekyrkan. Utkommer med 6 nr om året. Frivillig prenumerationsavgift kr. 100:– pr. år.

Redaktion:

Egil Edvardsen (ansv. red.), Kjell Petter Bakken, Sverre Brandal, Gunilla Hedkvist.

Redaktionens adress:

Bibel och Bekännelse, c/o Egil Edvardsen, Solåsveien 20, N-4330 Ålgård, Norge. E-mail: egile@omega.rl.no

Internett: www.algonet.se/~luther/bob.htm

Frivillig prenumerationsavgift och gåvor till Bibel och Bekännelse:

LBK:s postgiro 22 73 36-5.

Märk talongen: »Till Bibel och Bekännelse».

LUTHERSKA BEKÄNNELSE- KYRKAN (LBK)

Lutherska Bekännelsekyrkan är en fri kyrka som tror, lär och bekänner att Bibeln är Guds ord och därmed helt igenom pålitlig och ofelbar. Den är den enda norm, regel och rättesnöre för tro, lära och liv. Inga andra skrifter av äldre eller yngre datum får likställas med den Heliga Skrift, utan måste underordna sig denna, och är inte något mer än vittnesbörd om hur den profetiska och apostoliska läran har blivit bevarad efter apostlarnas tid.

LBK bekänner sig också till alla de symboliska böckerna som är samlade i Konkordieboken av 1580, eftersom dessa bekännelse-skrifter i allt stämmer överens med Guds ord.

LBK skall därför se till att alla Guds ords läror förkunnas rent och klart i församlingen och att inte något läres eller tolereras i församlingen som är i strid med Guds ord.

LBK vill genom en rätt förvaltning av Ordet och sakramenten förkunna för alla människor den frälsning som har skett i och genom Kristus Jesus.

LBK lär i överensstämmelse med Skriften att hela kyrkan eller församlingen skall vara enig i allt vad Guds ord lär och inte låta splittning eller inbördes oeniga grupper finnas inom sig. Där irrlära uppträder, skall den falska läran rensas bort genom kyrko- och lärotukt.

LBK gör inte anspråk på att vara en »ren» kyrka i den meningen att den bara består av sant troende. För Gud allena känner alla människors hjärtan. Utan just för att vi vet oss vara syndiga och fördärvade människor, behöver vi ett rent och klart Guds ord, som försäkrar oss om våra synders förlåtelse. Detta rena och klara Guds ord har vi funnit i den Heliga Skrift, och från detta kan vi inte vika en hårsman. För, som Luther säger, »läran är inte vår, utan Guds, och vi är kallade till att vara hans tjänare. Därför kan vi inte ge avkall på eller förändra den minsta prick av läran.»

LBK bildades 1974, men den är på intet sätt något nytt. LBK följer de normer och rättesnören som den kristna kyrkan har följt sedan fornkyrkan, reformationstiden och fram till idag.

LBK står i kyrkogemenskap med flera kyrkor runt omkring i världen, bl a Wisconsin Evangelical Lutheran Synod (WELS) och Evangelical Lutheran Synod (ELS) i USA och Evangelisch-Lutherische Freikirche i Tyskland. LBK är medlem av Confessional Evangelical Lutheran Conference.

Vi hoppas att alla, såväl våra motståndare som våra vänner, skall finna att vi i allt vill hålla fast vid Guds ord och den bibliska enigheten. »Ständaktighetens och tröstens Gud give, att det bland er finns ett och samma sinne efter Jesu föredöme, så att ni endräktigt och med en mun prisar Gud och vår Herres Jesu Kristi Fader» (Rom 15:5-6).

REDAKTIONENS SPALT

Ny bibelöversättning

STIFTELSEN SVENSKA FOLKBIBELN presenterade första söndagen i Advent 1998 sin nya kompletta utgåva av Bibeln. Nya testamentet förelåg i nyöversättning 1996 och nu finns alltså hela Bibeln i en ny, modern, svensk utgåva. Det som är speciellt med denna utgåva och samtidigt ett stort tacksägelseämne för alla som tror på Guds ord, är att denna nyöversättning har gjorts av människor som har en fast tro på Guds ords inspiration och ofelbarhet. Översättarna har gått till grundtexten med den fasta övertygelsen att den är helig skrift som Gud har gett oss genom den helige Andes inspiration.

FÖR EN SOM INTE har svenska som sitt modersmål, har denna översättning likväl stor betydelse. Den har redan av enskilda personer skämtsamt kallats för »Textus Scandinavicus» – den skandinaviska »grundtexten». Även för oss icke-svenskar kan den mycket väl fungera som en referensbibel och vi kan jämföra våra egna översättningar med en översättning som vi vet har gjorts med vördnad för texten och med en uttrycklig önskan om att återge den på ett så tydligt språk som möjligt samtidigt som man har värnat om att vara så trogen som möjligt mot grundtexten.

INGEN BIBELÖVERSÄTTNING är felfri, inte heller Svenska Folkbibelns nya översättning. Vi som tror på Skriftens inspiration och ofelbarhet vet att det bara är den ursprungliga bibeltexten som är inspirerad. Men samtidigt vet vi också att det som är Guds ord på hebreiska och grekiska också är Guds ord på svenska och norska när det är korrekt översatt.

DET FINNS BIBELKRITIKER som påstår att vi inte kan hävda att en bibelöversättning är Guds ord, utan bara en tolkning. Då ska vi komma ihåg att den heliga Skrift inte är skriven på ett dunkelt eller oklart språk utan på ett enkelt och tydligt mänskligt språk. Därför är Bibeln i de flesta fall mycket lätt att översätta till de flesta språk. Alla lärorna i Bibeln bygger på klara och tydliga skriftställen där det inte råder något tvivel om ordens rätta innebörd. Varje översättare med respekt för sig själv och materialet han arbetar med är tvungen återge texten korrekt om det på det hela taget ska kunna kallas en översättning.

FÖR DE FLESTA AV OSS är det omöjligt att tillägna sig Guds ord på något annat sätt än via en översättning. Därför är det en viktig uppgift för alla kristna att på allt sätt stödja duktiga, ärliga och trofasta språkforskare och översättare, människor som har respekt för Guds ord och som går till texten med ödmjukhet.

EFTERSOM SPRÅKET ständigt förändras behöver vi hela tiden nya, uppdaterade översättningar. Vi vill ju att så många som möjligt ska läsa och förstå Guds ord på sitt eget språk eftersom vi vet att människan inte lever endast av bröd, »utan av varje ord som utgår från Guds mun» (Matt 4:4).

VI HOPPAS ATT den nya bibelöversättningen ska bli till välsignelse, inte bara i Sverige, utan i hela Skandinavien! Du kan för övrigt läsa mer om denna översättning på annan plats i tidningen.

EE

Syftet med den kristna gemenskapen

av Martin Andersson

Läs Filipperbrevet 1:27-2:8

Enhet och gemenskap är utomordentligt viktiga egenskaper, det märker vi dagligen. »Håll ihop! Kämpa tillsammans! Hjälps åt!», är de sista ord ett lag får höra av sin tränare innan det går ut för att kämpa. Affärsledare och industriledare använder sig av samma slogans för att motivera sina medarbetare till goda resultat. Och politiker som kämpar för en majoritet av röster peppar sina valarbetare med samma sorts uppmaningar. Man talar om: »harmoni», »samarbete», »solidaritet», »gemensam front.»

Det tragiska resultatet av motsatsen – oenighet, osämja och fiendskap mellan människor – får vi också dagligen bevittna såväl på det politiska som religiösa området. Vi kan bara tänka på tillståndet i det forna Jugoslavien eller i Nordirland. Enighet och gemenskap är därför en mycket viktig förutsättning för att familjer, företag, organisationer och nationer ska kunna fungera på bästa sätt.

Detsamma gäller naturligtvis i minst lika hög grad vår kristna gemenskap, vår församling och kyrka. Därför behöver vi likt församlingen i Filippi, höra aposteln Paulus uppmaning att stå fasta i en och samma ande, i ett och samma sinne.

»Lev nu bara på ett sätt som är värdigt Kristi evangelium» (vers 27). Filipperna skulle vara vaktsamma när det gällde sitt sätt att leva och komma ihåg att de var medlemmar i en gemenskap av högsta privilegium och ära. De existerade för att föra ut »Kristi

evangelium.» Ingen av dem var till endast för sin egen skull. Ingen borde därför företa sig något bara för sin egen skull, utan skulle komma ihåg att hans ord och handlingar kunde endera förbättra eller tvärtom skada dem som han var förenad med i en andlig gemenskap och enhet. Deras gemensamma uppförande borde vara i samklang med den välsignade frälsningens gåva som de hade erhållit – Kristi evangelium.

Om vi till fullo applicerade samma höga norm och måttstock på oss själva som Paulus gör på de kristna i Filippi, skulle all tröghet och likgiltighet inom vår andliga gemenskap ersättas med iver och intresse att få hjälpa till i församlings- och kyrkoarbetet. Vi skulle fritt och utan knot ge av oss själva, våra gåvor, och pengar till det gemensamma kyrkliga arbetet, det som är vår heliga, gemensamma kallelse.

Syftet med den enhet och gemenskap som aposteln Paulus förmanar till, är att vi ska kämpa tillsammans. Kämpa! Vi har under fotbolls-VM som gick av stapeln sommaren -98, fått bevittna vad det innebär att kämpa. Vi har fått se hur deltagarna i de olika ländernas fotbollslag hela tiden maximalt utnyttjat sina allra bästa talanger och den sista reserven av sina krafter. De har visat vad det i praktiken innebär att kämpa tillsammans, vad samarbete och gemensam front innebär, då de enskilda deltagarna i fotbollslagen varit villiga att underordna sig och avstå från sina egna privata idéer, allt för att gemenskapen och lagets enhet skulle bestå. Lagets bästa har varit deras gemensamma syfte och mål.

Det är en sådan bild aposteln tecknar för oss då han uppmanar oss att: »...i en och samme ande och i ett och samma sinne kämpa för tron på evangelium.» I den kristna gemenskapen gäller kampen tron på evangelium. Kan ett högre motiv och syfte ställas fram för våra ögon för att förmå oss att inom vår gemenskap enskilt göra vårt bästa i denna för alla kristna gemensamma kamp?

Tänk efter vad detta evangelium ger oss att tro på: Försäkran om fullständig förlåtelse för det dagliga utflödet av alla våra synder; ett underbart budskap om evigt liv och frälsning för den människa som är på väg att förgås i sin synd. Och kom dessutom ihåg hur allt detta gjorts möjligt för oss: Endast därigenom att Gud inte skonade sin egen Son utan utgav honom i döden, till en lösning för oss alla! Detta är innehållet i evangelium, det väsentliga i det arbete som församling och kyrka utför, ja, orsaken till varför vår kyrkogemenskap existerar.

Men ett sådant helhjärtat arbete för Herren och hans rike på jorden kommer inte att få försiggå oantastat i denna syndens värld. Därför fortsätter aposteln med att uppmana oss att inte låta oss skrämmas av att vi får lida när vi kämpar för evangelium: »Ty för Kristi skull har ni fått nåd, inte bara att tro på honom utan också att lida för hans skull, eftersom ni har samma strid att utkämpa som ni såg att jag hade och nu hör att jag har» (v 29-30).

De kristna får lida när de vittnar om sin tro på Kristi evangeli-

um (v.27) och de möter motstånd och förakt. De får lida för sin okuvliga trohet mot Skriftens Ord. De får lida när de tvingas bryta sin gudstjänstgemenskap med släktingar, vänner och bekanta i lydnad för sin Herres Ord och vilja. Men aposteln Paulus visar även att de lidanden de kristna har gemensamt stärker känslan av gemenskap mellan dem. Vi är förenade i en yttre kristen gemenskap inte bara genom en gemensam tro och bekännelse till Guds Ord. Vi är också nära förenade genom de lidanden och svårigheter vår gemensamma tro och övertygelse har medfört.

»Om ni nu har tröst hos Kristus, uppmuntran av hans kärlek och gemenskap i Anden, om medkänsla och barmhärtighet betyder något, gör då min glädje fullkomlig genom att ha samma sinnelag och samma kärlek och genom att vara ett i själ och sinne. Var inte självupptagna och stolta. Var i stället ödmjuka och sätt andra högre än er själva. Se inte på ert eget bästa utan tänk på andras.» Vi vet hur mycket det betyder för oss att alltid finna tröst hos Kristus, hur mycket den kärlek han visar mot oss innebär och vilken förmån det är att ha gemenskap med den helige Ande, vår hjälpare. Hur skulle vi annars kunna förbli fasta i vår kristna tro och bekännelse?

Men vi människor består av kött och blod och Gud har skapat oss med ett stort mått av känsloliv. Vi har alla ett medskapat, hälsosamt behov av sällskap och umgänge med bröder och systrar med samma syn på tillvaron, med samma tro och med samma livserfarenhet. I synnerhet i tider av sorg, när någon fara eller tragedi är överhängande, eller när en mycket krävande uppgift skall utföras och som hotar att kväva personen

i fråga. Då behövs gemenskap med dem som försökt detsamma, gemenskap med dem som kan ge tröst, uppmuntran och kärlek, gemenskap med dem som kan visa medkänsla. Vi behöver en yttre gemenskap med våra bröder och systrar i tron.

Det finns en sjuklig tendens i vår moderna västerländska kultur som går ut på att alltid visa hur stark och duktig man är, att uppvisa en yttre fasad av absolut osårbarhet. Att inte ge upp för minsta motgång är en god egenskap men det går för långt när människor hellre går under än talar med någon medmänniska om

sina svagheter och bekymmer eller söker tröst och hjälp. Samma osunda tendens finns också hos oss kristna. Vi kryper hellre in i vårt hörn för att där i ensamhet slicka våra sår och jämra oss över våra egna bekymmer och lidanden. Vi kanske t o m undviker att tala med den pastor, herde och själasörjare som Gud gett oss.

Ett sådant förfaringsätt är raka motsatsen till vad som är syftet med den yttre kristna gemenskapen. I Romarbrevet 12 skriver Paulus att den församling eller kyrka där de enskilda medlemmarna är förenade i samma tro på Kristus och hans Ord är: »... en kropp i Kristus, men var för sig är vi varandras lemmar. Vi har olika gåvor alltefter den nåd som vi har fått» (Rom. 12:5-6a). Men till alla lemmarna i Kristi kropp, oavsett deras olika gåvor, säger sedan Paulus uppmanande: »Ålska varandra uppriktigt... Var innerligt tillgivna varandra i broderlig kärlek. Överträffa varandra i ömsesidig hedersbevisning... Hjälpt de heliga med vad de behöver. Var ivriga att visa gästfrihet... Gläd er med dem som är glada, gråt med dem som gråter. Lev

i endräkt med varandra» (Rom. 12:9-16).

Paulus ställer fram för oss Kristus själv vår förebild: »Var så till sinnes som Kristus Jesus var», och beskriver sedan hans ödmjukhet och självupppoffrande sinne genom att skildra Guds underbara frälsningsplan och vad som var orsaken till den; nämligen att Kristus av kärlek till oss syndare så fullständigt utgav sig själv till vår eviga räddning att han villigt offrade sitt liv: »Fastän han var till i Gudsgestalt, räknade han inte tillvaron som Gud såsom segerbyte utan utgav sig själv genom att anta en tjänares gestalt då han blev människa. Han som till det yttre var som en människa ödmjukade sig och blev lydiga ända till döden – döden på korset» (v 6-8).

En sådan enhet och gemenskap mellan människor av samma tro och bekännelse, där var och en ger upp sin »självupptagenhet» och »stolthet» och sätter den andre »högre än sig själv» och inte först tänker på »sitt eget bästa» går inte att frambringa genom ett gemensamt beslut. Inte heller når vi det åsyftade målet om vi använder oss av slogans som: »harmonia», »samarbete», »solidaritet», »gemensam front» och säger: »Okej bröder och systrar i tron, nu hjälps vi åt! Kom igen! Håll ihop! Kämpa tillsammans!» Nej, vi behöver inse att självupptagenhet, stolthet och egenintresse är en köttets synd som finns djupt rotad i vår natur och ständigt lurar efter ett tillfälle att dyka upp. Vi behöver söka förlåtelse och hjälp mot detta hos Jesus vår Frälsare. Vi behöver låta den ödmjuka och självupppoffrande Kristus bli det fullkomliga exempel vi vill efterfölja. Då och endast då kan ödmjukhet och osjälviskhet börja gro i våra hjärtan och dess frukter komma fram, till rik välsignelse för vår existerande enhet och gemenskap och ge oss hjälp och styrka att »i en och samme ande och i ett och samma sinne kämpa för tron på evangelium.»

Fienden inom oss

av Wayne A. Laitinen

- En anställd som endast arbetar halva tiden han är på jobbet men ändå får full lön och alla förmåner.
- En direktör som renoverar sin privata sommarstuga samtidigt som firman bygger nya lokaler och låter firman betala kostnaderna även för sommarstugan.
- En änka som konfronteras med en påträngande dörrförsäljare som inte accepterar ett »nej tack». För uppgiven för att argumentera och för artig för att avvisa honom skriver hon på papperen och köper en sak hon inte alls vill ha. Rätten till ångerveckan vägar hon inte utnyttja.

Vad har dessa scenen gemensamt? Om de hade utförts under pistolhot hade de betraktats som kriminella handlingar. Men de är så vanliga att skulle du så mycket som höja ett ögonbryn skulle du genast bli nertystad. Tjuvnadsbrott har funnit sitt juridiska kryphål.

Hjärtan inriktade på brott

Gud har stängt detta kryphål med budet: »Du skall inte ha begärelse.»

Här visar Gud oss vad han ser: Vi är lika rovfåglar på telefonstolar som sitter och väntar på att något ska hända – dödsfall, motgång, ett ögonblicks försumlighet, okunnighet, förvirring, svaghet – vad som helst som kan vändas till egen vinning. När det sker sveper alla ner för att slåss om kadavret.

En man gottar sig i hemlighet åt grannkvinnans skilsmässa. En annan ligger vaken om natten och tänker ut en möjlighet att komma över en bortgången släktings

NIONDE BUDET

Du skall inte ha begärelse till din nästas hus.

Vad betyder det?

Vi skall frukta och älska Gud, så att vi inte med list försöker få vår nästas arv eller hus eller under sken av lag och rätt tillägnar oss det utan hjälper honom att behålla det, som tillhör honom.

TIONDE BUDET

Du skall inte ha begärelse till din nästas hustru, ej heller till hans tjänare eller tjänarinna, hans oxen eller åsna, ej heller till något annat, som tillhör din nästa.

Vad betyder det?

Vi skall frukta och älska Gud, så att vi inte lockar ifrån vår nästa dem, som tillhör honom, utan förmanar dem att vara trogna.

egendom. En tredje vet hur vännens firma kan räddas men säger ingenting, för att i stället köpa ut honom till vrakpris. Fem personer samåker till jobbet men alla gör avdrag i deklarationen som om de åkt var för sig.

Ingen polis skulle arresteras dig för det. Nej, i stället skulle världen prisa dig för din list. Men Gud ser att vårt hjärta inte har vår nästas bästa i tankarna och fördömer oss för sådan kärlekslöshet.

Vi skulle kunna ha en strängare lagstiftning och högre straff men det når inte fram till själva hjärtpunkten i problemet. Har du någon gång sett en film där brottslingen blivit bunden och belagd med munkavle? Han brukar ligga på golvet och sparka vilt omkring sig medan han skriker halvkvävda vidrigheter. Polisen kanske lyckas hindra honom från att göra skada i samhället för stunden, men vi vet alla att om han blir fri igen kommer han att vara sju gånger den skurk han var innan han blev fängslad. Varför det? Därför att handklovar inte förändrar en människa. De förvärrar bara ondskan i hennes hjärta.

Begärelse handlar mer om vilka vi är av naturen än vad vi gör. Jesus sa att det hjärta vi är födda med är en förgiftad källan från vilken allt ont flyter ut: »... från hjärtat kommer onda tankar, mord, äktenskapsbrott, otukt, stöld, falskt vittnesbörd och hädelser» (Matt 15:19).

När Gud säger att vi inte ska ha begärelse börjar vi inse hur fullständigt omöjligt det är att leva det heliga liv Gud begär av oss. Vi är skyldiga till att ha brutit alla buden. Som aposteln Paulus skriver i Romarbrevet 3: »Ingen rättfärdig finns, inte en enda... Ty ingen människa förklaras rättfärdig inför honom genom laggärningar.

(forts s 10)

En efterlängtd bibelöversättning

av Gunilla Hedkvist

Efter närmare 20 års arbete har Svenska Folkbibeln i samarbete med Stiftelsen Biblicum nu publicerat en komplett Bibel i modern språkdräkt. Nya testamentet är en nyöversättning från den grekiska grundtexten och Gamla testamentet delvis en nyöversättning från den hebreiska grundtexten, delvis en genomgripande revidering och språklig modernisering av 1917 års översättning. Huvudöversättare för Nya testamentet har varit teol dr Ingemar Furberg, och sakkunnig och ansvarig för översättningarna från hebreiskan av Gamla testamentet docent Seth Erlandsson.

Ledstjärnan i arbetet med den nu publicerade översättningen har varit att låta Bibelns egna ord komma till tals. Där grundtexten beskriver

ett under beskrivs det som ett under i den svenska översättningen. Där grundtexten innehåller förutsägelser eller profetior om Messias finner vi samma förutsägelse i den svenska texten.

Varje bibelbok är försedd med en kort inledning där bokens innehåll kort sammanfattas och där boken sätts in i sitt historiska sammanhang. Detta kommer säkert att för många vara en stor hjälp, kanske särskilt vid läsningen av GT:s profetböcker. Den enhet som Bibeln och Jesus själv hävdar finns mellan Gamla och Nya testamentet kan man studera med hjälp av sammanställningen »Kristus i Gamla testamentet», längst bak i utgåvan. En annan förtjänst är det index med hänvisningar till viktiga begrepp, personer och platser som också återfinns där.

Vilken översättning ska jag välja?

Hur avgörande översättarnas inställning till Bibeln är för en bibelöversättnings tillförlitlighet kan var och en lätt själv avgöra med hjälp av följande jämförelse mellan några viktiga bibelställen i Svenska Folkbibeln (SFB) och den statliga Bibelkommissionens (BK) översättningar: Sammanställning och kommentarer är gjorda av docent Seth Erlandsson, SFB:

I Mos 3:15

SFB: Jag skall sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma.
Han skall krossa ditt huvud och du skall hugga honom i hälen.

SFB har följande not till 3:15:
»Här ges det första löftet om se-

ger över ormen – dvs djävulen (Upp 12:9). Segraren, kvinnans »avkomma», presenteras efterhand närmare, i Första Mosebok som Abrahams, Isaks och Jakobs avkomma, i Psaltaren som både Davids son och Davids Herre, i Jesaja som jungfruns son och teningen från Isais rot, i Mika som den evige som kvinnan skall föda i Betlehem.»

BK: Jag skall väcka fiendskap mellan dig och kvinnan, mellan din avkomma och hennes: de skall trampa på ditt huvud och du skall hugga dem i hälen.

Kommentar: Lägg märke till att BK översätter hebreiskans ord för »han, denne» med »de» och hebreiskans »honom» med »dem». På så vis blir en messiansk tolkning omöjlig.

I Mosebok 12:3b

SFB: I dig skall alla släkter på jorden bli välsignade.

Kommentar: Via Abraham skall det komma en välsignelse som gäller alla folk.

BK: Och alla folk på jorden skall önska sig den välsignelse som du har fått.

BK har följande not till 12:2f:
»Ryktet om att Abram blivit rikt välsignad av Herren skulle nå så långt att alla folk på jorden skulle nämna Abrams namn på detta sätt och önska sig lika stor välsignelse som han hade fått. En annan tolkning, »alla folk på jorden skall bli välsignade i dig», finns företrädd i den gamla grekiska översättningen av GT och har även övertagits av NT (Apg 3:25; Gal 3:8).»

Observera att BK kallar den ordagranna översättningen, som också NT har, för »en annan tolkning» och väljer en tolkning, som innebär att välsignelsen syftar på Abrahams rikedom, inte på en kommande välsignelse via Abraham och hans ätt (jfr 1 Mos 28:14b).

Psaltaren 45:7

SFB: Gud, din tron står i evigheters evighet,
ditt rikets spira är rättens spira.

BK: Din tron, gudomlige, består i tid och evighet,
din kungaspira är rättens spira.

BK har följande not till 45:7:

»Psalmen är riktad till en israelitisk kung i samband med en bröllopsfest.»

Kommentar: På flera ställen i Psaltaren och i profettexterna klargörs att den kommande frälsaren, Messias, är ett med Gud själv.

Men BK tolkar dessa ställen som syftande på en israelitisk kung. Man medger att denna tolkning strider mot NT:s tolkning. Så här skriver BK senare i samma not: »Ps 45:7f citeras i Heb 1:8f. Där tolkas avsnittet med syftning på 'Sonen', dvs Kristus.»

Psaltaren 40:8

SFB: Därför säger jag:
»Se, jag kommer, i bokrullen står det skrivet om mig.»

BK: därför säger jag:
»Jag är här. I bokrullen står vad jag skall göra.»

Kommentar: I denna vers talar Messias själv, han som skall komma, och understryker att det står skrivet om honom i bokrullen. Grundtexten är tydlig och lättöversatt. Men att det står skrivet om den kommande Messias i Gamla testamentet är, som vi sett, svårsmält för BK. Så här skriver BK i en not till 40:8: »Utsagan är svårtolkad och översättningen osäker. Möjligen kan en avskriv-

are ha gjort en anteckning som av misstag införlivats med texten.» BK ändrar också det ordagranna och typiskt messianska »Se, jag kommer» till »Jag är här». När Jesus enligt NT gång på gång hänvisar till GT och säger »Skrifternas vittnar om mig», då säger Jesus ingenting annat än vad som står i Ps 40:8. Men enligt BK har Jesus fel och GT:s egna ord kan förklaras med ord som: »Utsagan är svårtolkad och översättningen osäker.»

Romarbrevet 1:3-4

SFB: evangeliet om hans Son, som till sin mänskliga natur föddes av Davids släkt och som genom helighetens Ande blev med kraft bevisad vara Guds Son alltifrån uppståndelsen från de döda, evangeliet om Jesus Kristus, vår Herre.

BK: evangeliet om hans son, som till sin mänskliga härkomst var av Davids ätt och genom sin andes helighet blev insatt som Guds son i makt och välde vid sin uppståndelse från de döda: Jesus Kristus, vår herre.

BK har följande not till »insatt som Guds son i makt och välde»: »Uttrycket anknyter till de gammaltestamentliga skildringarna av kungens tronbestigning (Ps 2; 110).

Kommentar: Att Jesus först vid uppståndelsen skulle bli Guds son är för Paulus och hela NT en omöjlig tanke.

Romarbrevet 7:21

SFB: Jag finner alltså den lagen: jag vill göra det goda,
men det onda finns hos mig.

BK: Jag har alltså upptäckt att eftersom det onda finns hos mig, så är lagen något gott för mig som vill göra det goda.

BK erkänner i en not att orden »något gott» saknas i de bevarade handskrifterna. Men eftersom

BK inte kan förstå texten som den står, försöker man rekonstruera en annan text som man tycker blir begripligare. Men texten behöver inte rekonstrueras. Meningen är helt klar. Enligt Paulus finns det hos en kristen en ny vilja att göra det goda, men den gamla människan som vill göra det onda finns också kvar.

För den kristne är det viktigt att kunna lita på den bibelöversättning han läser varje dag. Bibelord läggs på minnet och ska ge tröst och hjälp på nödens dag. Finns det någon tröst i en vers som säger att människor trampar på ormar och blir bitna av dem? Det finns visserligen många som gärna skulle vilja bli lika rika som Abraham, men är det verkligen Guds budskap till Abraham och oss? Vill du läsa psaltarpsalmer som främst är en hyllning till sedan länge döda israelitiska kungar eller psalmer som handlar om Messias? Kort sagt: Tror du att Gamla testamentet innehåller förutsägelser om den kommande Messias eller tror du att man i efterhand långt senare har tolkat in profetior om Jesus i Gamla testamentets texter? Det är avgörande för vilken modern bibelöversättning du väljer: Svenska Folkbibeln eller Bibelkommissionens översättning, Bibel 2000!

**Läs vad
bibelläsare
säger om
den nya
bibelöver-
sättningen!**

Alvar Svenson, Ljungby, om olika bibelöversättningar:

– *Vilka bibelöversättningar har du använt genom åren?*

– I början av min bibelläsning använde jag 1917 års översättning. När jag blev lite mer hemma-

stadd i Bibeln övergick jag till den sk Normalupplagan. (GT 1903 och NT 1883). Anledningen var att den översättningen i vissa fall uttryckte sig lite klarare.

Jag tror inte att svenskan skilde sig så mycket från den ena till den andra, att det var ett problem trots att det skilde ca trettio år mellan översättningarna.

När sedan Bo Giertz' översättning kom övergick jag till den. Jag tyckte den hade ett bra språk och dessutom var den inte så avvikande mot den äldre översättningen. Verser som man lärt sig utantill kände man omedelbart igen i Giertz översättning.

– *Varför tänker du byta till SFB?*

– Jag följde översättningsarbetet av NT genom de skrifter jag fick mig tillsända. Det gavs ut provöversättningar där man kunde följa diskussionen om olika tolkningar. Olika förslag kom fram och vi fick se hur översättarna, med respekt för texten resonerade. Då tror jag att mitt intresse väcktes för översättningens slutprodukt.

Jag har under en tid läst SFB och tror faktiskt att ju mer man läser den ju mer tycker man om den. Alla översättningar har väl sina brister, men jag vill gärna hjälpa till med ändringsförslag till en reviderad upplaga.

– *Är det värt besväret att vänja in sig på en ny översättning med nya formuleringar?*

– Jag ser det inte som ett besvär att vänja sig vid en ny översättning. Dessutom tycker jag att SFB är väldigt bra översatt och tycker att det besväret är enbart positivt. Vidare ser jag det som en stor händelse att få vara med om att en ny bibelöversättning kommer ut. Det är ju en historisk händelse som måste glädja alla människor som älskar bibelordet.

– *Hur tänker du gå tillväga för att bli väl bekant med SFBs översättning?*

– Det finns nog ingen »genväg», det är bara att läsa hur mycket man orkar. Det är nog klokt att inte läsa enbart i en bibelbok utan varje dag läsa exempelvis i både GT och NT.

Hanna Hedkvist, Öjebyn, om bibelläsning:

– *Att få en alldeles ny översättning, SFB, i min hand gav mig motivation men jag visste att det är svårt att komma igång med regelbunden bibelläsning och därför bestämde jag mig för att läsa igenom hela Nya testamentet på en månad. När man läser så mycket kommer man ofta till ställen man känner igen och då lär man sig hitta i Bibeln. Nu har jag kommit in i en rytm där jag läser några sidor om dagen.*

Carl Peterson, Traryd, om byte av bibelöversättning:

– Jag är gammal och egentligen klarar jag mig med min gamla bibelöversättning. Ändå tycker jag att det ska bli roligt att börja läsa Svenska Folkbibelns översättning i stället. Jag brukar läsa ett par kapitel i Bibeln varje dag och det spelar ingen roll för mig att vissa bibelverser har en ny ordalydelse.

Ulrik Gunnarsson, Kvänjarp om SFB:

– Jag blev så glad när Nya testamentet i SFB:s översättning kom ut så att jag stormläste den. Det finns många nya formuleringar i SFB men jag hänger inte upp mig på dem. Är det något jag funderar över så brukar jag jämföra med äldre översättningar.

Det bästa sättet att vänja sig vid SFB är att läsa mycket i den. Jag läser ofta en halv bibelbok i ett sträck. Då märker man att allt faller på plats.

Det är också viktigt att vi äldre visar vägen och börjar använda SFB nu så att den blir inarbetad bland oss. Annars är risken stor att många i okunskap faller för Bibel 2000 när den kommer ut.

Nyårsläger i Tyskland

Den 30:e december -98 till den 3 januari -99 hade ungdomar och pastorsstuderande på seminariet i Leipzig, Tyskland ordnat ett nyårsläger. Trots det stora avståndet var uppslutningen från både Sverige och Norge större än väntat; sju svenska och tre norska ungdomar deltog under hela lägret. Det inleddes formellt av en av de äldre studenterna på onsdagskvällen och avslutades av församlingens pastor, pastor Hoffmann på söndags eftermiddagen.

Med de sammanlagt ca 40 lägerdeltagarna samlade blev det ganska trångt på den begränsade ytan i seminariet, men stämningen var gemytlig och ingen verkade ha någonting emot trängseln. Möjligen i så fall kocken som slet med att laga mat för 40 personer i ett kök som stort sett inte var större än en skrub! Killarna trängdes i de sju rummen som fanns där medan vi flickor blev utplacerade i närliggande lägenheter som tillhörde församlingsmedlemmar. Schemat var väldigt flytande och lämnade stort utrymme till att lära känna alla nya människor och Leipzig är en stor stad, så det var inte brist på fritidsaktiviteter. Vi hann med att besöka både ett jättehärligt badhus och en utomhuspark men alla möjliga djur.

Men det mest minnesvärda var ändå nyårsafton. Efter en sen kvällsandakt och sång och lek begav sig alla till fots till ett stort monument ganska centralt i Leipzig. Man skulle

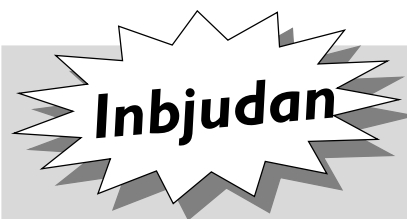
kunna tro att alla 500 000 invånarna i Leipzig hade samlats där och stämningen var på topp. Överallt smälldes det och fyrverkerierna smattrade ovanför våra huvuden långt in på det nya året. Vyn var fantastiskt vacker!

Nyårsdagen började med en högmässa för hela församlingen hållen av pastor Hoffmann. Lite trötta var nog de flesta, men efter en frukost med det tyska kaffet var det nog inte en enda som slumrade till!

Språket var naturligtvis ett problem för oss utifrån, men så gott som alla kunde förstå tyska ganska bra. Temat för alla lektionerna var »Guds förlåtelse». Föreläsarna tog även upp skillnader mellan den gudomliga och mänskliga förlåtelsen. Samtliga föredrag och lektioner hölls på seminariet, och till största delen av studenterna där.

Men allting har en ände och på söndagskväll hade de flesta rest hem igen. Kvar var några trötta svenskar och de inackorderade på seminariet och efter lite sightseeing fann även vi oss på måndagskvällen på tågstationen redo för hemresa. Det kändes väldigt sorgligt att behöva säga adjö till alla. Vi hade haft en otroligt fin och rolig vecka tillsammans med unga medkristna från många olika nationer. Dessutom bör alla tyskar ha ett stort tack för allt som de gjorde för oss när vi var där. Kan man tänka sig en bättre början på 1999?

Karolina Andersson

Internationellt ungdomsläger vid Östersjön i Tyskland

• NÄR?

8-15 augusti 1999

• VAR?

Gager på ön Rügen i Tyskland

• VAD?

En grupp ungdomar (ålder 14+) tillbringar en vecka tillsammans på sydöstra delen av den vackra ön Rügen på en plats bara ett stenkast från den långa sandstranden. Vi väntar deltagare från Tjeckien, Sverige, Norge, Tyskland och USA. Gott om tillfällen att studera Guds ord, växa i tron och kristen gemenskap, sjunga, simma, leka, sova och ha roligt.

Information och anmälan:

Pastor Jonas Schröter,
Kassbergstr. 21,
D-09112 Chemnitz,
Tyskland.
Tel/fax: *49-371-304710
e-post: Jonas@t-online.de

Hanna Hedkvist,
Tel: 0911-65854
e-post:
hanna.hedkvist@telia.com

Albanien:

Guds ord finner vägar trots politisk oro

De politiska förhållandena i Albanien är fortfarande mycket instabila. Det är svårt att upprätthålla nödvändig lag och ordning och 120 poliser blev dödade på gatorna under 1998. Utläningar utsätter sig för risker om de reser ensamma dagtid och nattetid är det nästintill livsfarligt. Men missionsarbetet i Albanien har inte legat nere trots att den enda missionsfamiljen, Richard och Karla Russow och deras barn Caleb och Aaron evakuerades den 15 augusti i fjol. (Se Bibel och Bekännelse nr 4, 1998.)

Missionär Russow besökte Albanien tillsammans med Bulgarienmissionären Greg Bey under tre veckor i december för att betjäna de kristna där och packa ihop tillhörigheter som familjen tvingats lämna kvar vid evakueringen i augusti i fjol. Det var ett på många sätt uppmuntrande besök...

Den politiska utvecklingen visade sig vara inte helt och hållet negativ. Albanien antog i september 1998 en konstitution som garanterar personlig religionsfrihet och frihet att tala om sin tro. Detta är positivt för missionen eftersom det samtidigt förekom påtryckningar att religionsutövningen skulle begränsas till Albaniens tre religioner: islam, den ortodoxa och den katolska kyrkan.

Den sittande regeringen verkar ganska stabil i sig, men oppositionsledaren Berisha försöker organisera strejker bland studenter på universiteten och demonstrationer mot regeringen. Närheten till det oroliga Kosovo är ytterligare en osäkerhetsfaktor.

– Men läget i vår kyrka i Durres är mycket positivt, skriver Russow. Antalet gudstjänstdeltagare ökar. Vid tiden för evakueringen i augusti hade vi ett 30-tal besökare. I oktober ökade det till 40, i november till 50 och den 5 december kom 60 personer till gudstjänsten!

– Jag såg många nya ansikten i åhörarskaran och frågade Vitori, min översättare, om de kom från någon nerlagd kyrka, fortsätter Russow.

– Nej, svarade hon, de bor här i grannskapet.

– Jag såg att det var en fin blandning av människor i olika åldrar, gamla och unga, män och kvinnor. Särskilt gladde jag mig åt en liten grupp tonårsflickor som var mycket aktiva i vår bibel-skola.

Missionär Greg Bey hjälper för närvarande Vitori Mece att översätta videobibelstudieserien »Förmedla Kristus» till albanska. Tanken är att missionärerna i Bulgarien tills vidare ska besöka Albanien när det behövs. Missionär Russow kommer att bistå den lilla gruppen troende i Durres och Korce från sitt hem i USA.

Vid LBK:s kyrkokonferens i juli 1998 beslöts att ge ekonomiskt stöd åt missionen i Albanien. Låt oss också stödja de troende där med våra böner.

GH

Nionde och tionde budet...

(forts från s 5)

Genom lagen ges insikt om synd.»

Med aposteln i Romarbrevet 7 ropar vi: »Jag arma människa! Vem skall frälsa mig från denna dödens kropp?» Men vi gläder oss också åt samma tröst som Paulus: »Gud vare tack, Jesus Kristus, vår Herre!»

Befriade hjärtan

När den rätta stunden hade kommit tog Jesus vår plats under Guds rättvisa. Han betalade vår syndaskuld och försonade oss med Gud. Genom dopet och Ordet har den helige Ande kommit till oss och gett oss en ny identitet, ett nytt ansikte, ett nytt namn, ett nytt hjärta. Vi är heliga i Guds ögon. Nu finns det ingenting som står emellan oss och Guds kärlek, varken nu eller någonsin i framtiden.

Frihet från syndens värde är en av de många gåvor som vi får äga denna sidan om evigheten. »Då ni alltså har uppstått med Kristus, sök då det som är där ovan, där Kristus sitter på Guds högra sida.»

Som troende Guds barn kan vi låta kraften i Jesu kors ta itu med synden: »Döda därför era begär som hör jorden till: otukt, orenhet, lidelse, lusta, och girigheten som är avgudadyrkan.»

Genom tron kan vi använda vår nyvunna styrka till att leva som Gud vill – av hjärtat. »Klä er därför som Guds utvalda, heliga och älskade, i innerlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, mildhet och tålmod. Ha fördrag med varandra och förlåt varandra, om någon har något att förebrå en annan. Såsom Herren har förlåtit er skall ni förlåta varandra.» (Kol 3:12-13).

Även vår iver att lyda Gud är en liten försmak av det himmelska liv som väntar oss: »Jag vill löpa på dina budords väg, ty du tröstar mitt hjärta» (Ps 119:32).

»Kom över till Makedonien och hjälp oss!«

»Kom över till Makedonien och hjälp oss!« bad mannen i Paulus syn. Aposteln förstod att synen var en kallelse från Herren att predika evangelium i Makedonien och han gav sig genast iväg.

»Kom över till Skandinavien och hjälp oss« är en liknande kallelse om har kommit från LBK till WELS. Likt Paulus har WELS förstått att LBK:s begäran är en kallelse från Herren och en möjlighet att predika evangelium i Skandinavien. Jag känner mig hedrad över att ha fått denna kallelse att vara missionsrådgivare i Skandinavien och tackar med glädje ja till den. Min hustru och jag ser fram emot att bo i Sverige och att arbeta tillsammans med er i Skandinavien.

Vi kommer med iver att sprida evangelium i förvisningen om att det är »en Guds kraft som frälsar var och en som tror«. Vi kommer i den tron att evangeliet är uppenbart rent och klart i Guds ofelbara Ord och att den evangelisk-lutherska kyrkans bekännelseskrifter bär vittne om det. Vi kommer med den tillförsikten att Gud ska välsigna predikan av sitt Ord, eftersom han har lovat: »Det skall inte vända tillbaka till mig fåfängt, utan att ha verkat vad jag vill och utfört det som jag hade sänt ut det till.»

Sandy och jag är ivriga att att lära oss svenska och göra oss hemmastadda bland er. Vi ber att ni ska ha tålamod med oss medan vi lär oss

behärska ert språk och sätter oss in i hur Herrens arbete utförs i Skandinavien. WELS missionsstyrelse har gjort klart för oss att all tid som i början investeras i språkstudier ger rik utdelning senare.

John och Sandy Vogt

Jag har en del ideer på sådant vi kanske kan pröva, sådant Herren har lärt mig och som han har använt under de 28 år jag har varit pastor. Jag ber om er förlåtelse om jag någon gång skulle uppträda som om jag vet allt eller som om mina förslag är bättre för att de kommer från USA eller »storebror« WELS.

Vi kommer i mänsklig svaghet och bävan. Jag ber i förväg om ert kärleksfulla stöd och vänliga uppmuntran. Jag ber om era förböner att Herren ska använda oss att tjäna er och att bygga upp LBK så att vi tillsammans kan dra andra till frälsningens evangelium.

Jag kommer för att arbeta på heltid som pastor och missionär. Även min hustru kommer med den önskan att på heltid hjälpa till överallt där hon är till nytta. Om Gud vill kommer vi fulla av energi och entusiasm. Låt oss veta hur vi kan vara till hjälp. Jag ber er att noga tänka efter hur ni kan använda oss på bästa sätt för att bygga upp LBK och nå ut med evangelium till de vilsegångna.

*I Kristi tjänst,
Pastor John F. Vogt*

Den stora måltiden

Det finns en sak Gud inte har lovat någon enda av oss: en morgondag. Varför dröjer då människor?

Begrunda följande liknelse: »En man ville ordna en festmåltid och bjöd många gäster. När tiden för festen var inne, skickade han ut sin tjänare för att säga till de inbjudna: Kom, nu är allt färdigt.»

Världens handlingar var i samklang med det israelitiska samhällets umgängesseder och det är nödvändigt att vi förstår dem om vi vill förstå liknelsen. När han hade skickat sin inbjudan avgjorde värden hur mycket mat han skulle laga till utifrån hur många som tackat ja. Att värden sände ut sina tjänare när måltiden var tillredd innebar att han artigt kallade gästerna till den fest de redan lovat delta i.

Så chockerande att gästerna nu kom med undanflykter för att slippa delta. Även om dessa på sätt och vis var giltiga orsaker var det något helt oacceptabelt med dem. Vem köper oxar utan att först pröva dem? Måste åkern inspekteras just i kväll? Varför skulle giftermål innebära att man inte kommer till en fest man redan tackat ja till?

Det minsta man kan säga är att de inbjudna var verkligt taktlösa mot sin värd, i värsta fall var deras ursäkter ett överlagt förakt för värden och hans goda intentioner.

Vad värden sedan beslutar göra är än mer uppseendeväckande. Han hade ordnat med en fest och nu skulle hans mat bli förstörd. Han beslöt att bjuda in andra

Liknelser om nåden – VII Lukas 14:15-24 av Mark E. Braun

gäster! »Gå genast ut på gator och gränder i staden, och för hit fattiga och krymplingar, blinda och lama /.../ Gå ut på vägar och stigar och uppmana enträget människor att komma in, så att mitt hus blir fullt.»

Vilken häpnadsväckande vändning! Alla de som lovat delta i festen stängde sig själva ute och alla de som inte hade rätt att vara där fick njuta av det stora måltiden.

Hur ska vi förstå denna liknelse? Den stora måltiden är en bild av Guds frälsning.

»Herren Sebaot skall /.../ göra ett gästabud för alla folk,» skriver Jesaja, »ett gästabud med feta rätter, ett gästabud med starkt vin... Där är Herren, som vi hoppades på, låt oss fröjdas och vara glada över hans frälsning» (Jesaja 25:6, 9). Den långa förberedelse tiden är Gamla testamentets tid då Gud ordnade alla detaljerna i sin stora frälsningsoperation. De inbjudna var Guds folk i Gamla testamentet och tjänaren som kom för att förkunna: »Kom, nu är allt färdigt», står för apostlarna och evangelisterna som följde vår Frälsare.

Gästernas ursäkter symboliserar att Israels folk förkastade inbjudan. Fadern svarade med vrede och barmhärtighet genom att samla åt sig ett nytt folk som ersättning för det gamla, hedningar

tillsammans med judar, ett nytt Israel inte grundat på släktskap utan på nåd.

Men, som Augustinus frågade: »Är inte detta de tre ursäkter som hindrar alla människor som avböjer inbjudan till denna måltid?» Satan vet att han inte kommer att lura bort så många av oss genom att dingla med onda frestelser framför oss. Så han ser till att vi är upptagna med husbyggen, vårt äktenskap, egendomar som ska ses om, vinstgivande affärer. Allt detta är i och för sig goda ting men de blir onda när de blir till hinder för vår frälsning.

Aposteln Paulus förklarade budskapet i vår liknelse så här: »Även de som har en hustru skall nu leva som om de ingen hade, och de som gråter som om de inte grät, de som gläder sig som om de inte glädde sig, de som köper något som om de inte kunde behålla det, och de som använder sig av den här världen som om de inte fick ut något av den. Ty världen, sådan den är, går mot sin undergång» (1 Kor 7:29-31).

Denna liknelse ställer två slags lyssnare i kontrast till varandra. Den ena backar ur därför att han har för mycket att göra, han förorättar värden och besejlar sin dom. Den andra blir slagen med häpnad över sin stora tur och suger med tacksamhet i sig varje ord. Den ena förkastar sorgligt nog nåden, den andra tar emot nåden med glädje.

Vilket slags lyssnare är du?

Nästa gång:

Vad kostar det att vara en lärjunge?